

NOU DIARI DE BUJA,

DEL DIUMENJA 4 JURIÓL DE 1813.

No sé com li arriba; però li arriba: ergo no es *Auròra celestíal.*

No sé com li arriba? y jó si. En el cèl ¿que noy há sa *canícula*, ò es cá grós; y es cá petit, una de sas setze constel·lacions austráls? Encára están més amunt que s' áuba: la qual si se posáva en el cèl y tot, no se veuria vénge de cáns. Però li arriba un cá de la tèrra: y per axó no es élla celestíal.

Un fràre de Sant Francèsc cada setmana li dona cordonádas à ferir,

Sas qui cáuan en tèrra son de plañer.

qui ténen honòrs de bastonádas de cègo,

No es que pég sensa miramént: ni támpóc érra es tír.

y à élla la ténen bén atormeyáda:

¡Quin miracle!

ergo s' *Auròra* no 's devalláda del cèl; es caygúda,

Axó es mássa fórt. Que li diguéssen devalla de s' ása, prou háa colcát, entre pajesos pót passár; emperó sóls es diánónis son caygúts y no hán devellát del cèl. Ets estèls si hán de cáurer, cauran devés el judici final.

y lo pitjor es ser potetjada d' esperdèña de fràre.

Idó fóra fràres, fóra esperdèñas, fóra cordons, fóra banc y táula. Qui lléva s' ocasió, lléva es pecát. Axí heu fan y nols he pegan.

¿Cóm pót ser axó? *Ab actu ad poténtiam válet consecutio.*

¿Há succehít? Idó pót succehír. Axó es clár: aquí noy há espína, ni ós.

Fá llástima. Un descalsèt ab vint ungles defóra

Es fràres calsáts no més hen móstran deü, y un qui du guánts no hen móstra cáp; però gát en guánts no agáfa rátas.

no li há dexát ós sencèr:

Ella vá de reformas, y com es fràre es reformát de

má de mēstre, (perque hen sabían Sta. Terèsa y S. Juán de la Creu), li há reformát s' entenimént qui tenia es gép còm una estormía: ¿còm podía aplanár un gép tán grós, sensa pégar fórt? Pégant fórt, se rompen óssos.

(també té óssos)

Y bòn ós té que ronegár, en quálsevol que las hája.

Ara que parlam d' óssos, hem recórd de lo que diu Enéas Silvio ò el pápa Pio II. A s' història de Boèmia conta que Albico arcabisbe de Prága digué, que cap renou el molestáva més, que quánt sentia cruxir, rouegár y engrunár óssos. *Interrogátus sonórum ómnium; ¿quém molèstius audiret? Maxillárum inquit óssa frangentium.* No éra bó per sèurer á sa táula de Sánt Pére. A Sánt Pére li treguéren *volatilia cœli* y *quadrupèdia tèrræ*, manjárs suávés y áltres durs y amb óssos máls de maste-gár y pitjòrs de pahír. *Surge Petre.* Axiquèt, Pére, despátxa, li digué l' ángel, *Occide & mandúca*, máta y manje, y li desplegó un torcabocas, ò unas estováyas, plenas de animalóts que s' havia de manjár cruus. Cruus? Si, tot heu digerèx un zél, qui es viu y molt ardént. ¡Póbres superiòrs! bóns bocádos son aqueís! però es necessári tragárls. Càrn póc amanída, óssos molts y durs, axó los ho trèuan, perque heu manjen y nou hán de tirár. Es descálsèt per fèr de Mon Cirerèu á n' es qui está en lloc del Bón Jesús, (perque tots mos hem d' ajudár á dur la Creu) no dexá ós sencèr á s' Auba, animalót forastér, que s' havia de manjár cruu es qui fá de Sánt Pére. Jó no dupt que un tál manjár fá ásko, perque segòns es téxto, *té óssos, y càrn inimíc del' ànima*)

Es diábble predicadòr s' aturá en el quint manamént. Qui cálla heu diu tot. *Vim vi repèllere licet.* Un rellótja de sól apunta y no tóca. No bástá lletgír sas lleis de sàlbertát d' imprénta; es necessári entèndrerlàs, conforme s' intènt de qui las dona. Aquéll há demanát que el fèssen comparèxer devánt es superiòrs y que s' acarás-sen, perque vol fèr de sa necessidát virtút. Es precis subjectàrsè y éll vol subjectàrsè en tot y per tot. En es papér sellát, se mira es sèllo y no sa calidát d' es papér; ára á s' áltre papér se mira sa calidát. Si aquèsts es-

tornélls tenguéssen autoridat per reformar, arrufariam sas espál-las: però còm no duan sèllo, mirám sa calidat y pensám que *el dimóni tápa y destápa*.

GLÓRIAS DE MALLÓRCA QUE PUBELICA L' ANTÓRXA NÚM. 10.

TÉXTO. Aquí están tapáts de tot es camíns per hón se vá â sa veritat.

GLÓSA. Málo. O no mos hem de móurer, ô caminarèm â sa mentida. En no ser que mos axármes es camí. Una xapeta ô un cávec, ô afáus serían millòrs que s' Antórxa y s' Auròra, ô sas llantèrnas.

T. Aquí encàre no son nádas sas llevòrs, que há póc que se comensáren â escampár.

G. Nêgo. Já há més d' un aña, y en tant de témps ãno serían nádas? Y hán goxát y tot; emperó molts hán arrancát part d' aquéstas malas hérbas qui no dexávan medrár es blát. Tením presént â Fráncie. Gát escaldát â áygo freda tem.

T. Es mallorquíns unínt â uns talénts clárs sa millòr indole, se tróban subjugáts per sa gravòsa costúm qui no los déxa pensár en llibertát.

G. En sos *ants y havénts* s' há de mirár es vérb determinánt. Nóltros no duim sa cara bruta, y s' Antórxa primér la mos rénta y després mos péga bufetádas. Sas bónas costúms son un jou suáve, y una cárrega jeujéra. Tenim volèm y no mos falta sa llibertát. La *liberté* no la volèm. Es joves qui están en es Col-lêgis no tenen tã llárgas mánegas, còm aquélis qui no ténen politxò: ? y aquésts son més venturòsos qu' aquélis ? he ?

T. Tã amábables, còm generálmént preocupáts,

G. Visca molts aña, li diuan es mallorquíns, ára primér mos bufetetja y després mos rentará sa cara. ¡ Axó si qu' heu váll! Estám preocupáts bé; no bèn preocupáts.

T. Polítics, però reserváts,

G. S' emperó hey es demés. Sensa resérva noy há política.

T. Habitadòrs d' es jardíns de Edén, y compañéros de sas dónas més agradábables de la tèrra,

G. ¿Per axó heus agráda Mallórca? Aquésts elógis los hé lletgít de sas dónas de Moscòvia, si mal no m' érr.

T. ¡Que los fálta per ser es primérs hómo del mon?

G. Que vos n' enèu y no pensèu pus en nóltros: que románguen y que véngan es qui excítan es bòn gust, sen-se donármos una mála llét.

T. Sinò generalitzár sa instrucció,

G. No superficialitzár, no afrencesar,

T. O agermanársè en sas mussas?

G. Acostáuvos á bóns. ¡Que de poétas se móren de de-sáyrei! ¡Ara mussas? Márté, Márté. Y *estóte fortes in bello*. Cóm estirèm segùrs, já heu veurèm. Pá, pá y no besádas.

T. Rebèu es petit tribut de sas séuas llums, que vos presénta un forastér.

G. Si, já heu es *petit*; emperó ántes volèm saber ahón há encès sa llentèrna.

T. Agrahít á sa vóstra hospitalidát.

G. A una possessió donáren posáda á cèrta forasté-ra, y lo endemá ni la trobáren á ella, ni es llensóls d' es llít ahón l' havían acomodáda. Aquésta cirimónias, cóm deya Xánxo Pansa, éran bónas p' es primér dia. Cóm há duas hóras y mitja que trespáu per dins la casa, deis: *¿qui hey há dalt?*

T. Y qui incapás de adulaciò, ni...

G. Un sensa posarhí més sál, digué, *ara no het crec, ni fiaré més de tu*. Jó dig que no tots es mallorquíns son pajèsos, qui diuan *jó som incapás de no dárte crèdit pus, en llóc de jó som capás de pèrderte es concèpte para sempre. Laus in ore proprio vilescit*.

Já li bástan per caldéra aquést parèy d' espolsádas.

NOTA. Pág. 29 y 30 se posáren uns apuntaménts que ni s' éran acabáts d' escriurer, ni s' havían d' imprimir, ni vénen á n' el cas.

Se renóva la suscripció de aquést diári, á tres reáls de vellò, comensánt el número 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17 y 18, els qui volrán subscriuresè, acudirán á la oficina del dit diári.

EN LA IMPRÉNTA DE SEBASTIÁ GARCÍA.

viu junt al forn den Fraú.